

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRĂȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULŪ XLVIII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N^{R.} 181.

Joi 15 (27) Augustū.

1885.

Din cauza S-tei sėrbători de mănė țiarulū nu va apărė decătū Vineri sėra.

Brășovū, 14 (26) Augustū 1885.

Biroulū de corespondențe ungurescū din Peșta a găsitū de cuviință a nu ne transmite nici o scire telegraficā despre întėlnirea împėraților la Kremsier. Ne surprinde acēsta cu atātū mai multū cu cātū despre întrevederea monarchului nostru cu împėratulū Germaniei au sciutū sė ne raporteze pe largū, cu tōte cā visita bėtrānului împėratū Wilhelm nu era ceva nou, cāci se repetā mai în fie-care anū, pe cānd visita țarului Alesandru III pe pāmēntū austriacū este unū evenemēntū nou.

Imprejurarea acēsta nu ni-o putemū esplica în altū modū, decătū admițēndū, ca biroulū de corespondențe ungurescū împărtășesce și elū pā-rerea țātitā între Unguri, cā la Kremsier nu se va petrece nimicū de însemnātate politicā, pentru cā în casulū contrarū ar fi trebuitū sė fiā de față și marele Tisza Kálmán, fārā de care istoria nu'și mai pōte face cursulū sėu.

Este unū lucru fōrte anevoiosū și nemulțā-mitorū de-a voi sė dai de urma secretelorū înaltei diplomații. De aceea ne mārginimā de-a satisface curiositatea lectorilorū noștri, împărtā-șindu-le cele ce se scriu și se țicū de unii și și alții și punēndu-le în legăturā cu observāriile nōstre.

S'au țisū și s'au scrisū multe cu privire la absentarea ministrului-președinte ungurescū dela Kremsier. Una din versiunī ne spune cā dlū Tisza de aceea a evitatū sė fiā de față, fiind cā decā lua și elū parte la ceremonia primirei Țarului, urma neapėratū sė primescā vr'unū ordinū dela Maiestatea Sa rusescā, ce arū fi pututū strica popularitāții sale în Ungaria. Se înțelege, cā pentr'unū ordinū rusescū nu meritā sė'și întreprā Tisza cura dela Ostende, cānd și așa nimicū importantū nu avē sė se întēmples la Kremsier.

Asigurarea din urmā, ce s'aude pe stradele Pestei, n'a pututū sė liniștescā și pe voinicoșii luptacī ai maghiarismului din biroulū redacțio-nalū alū lui „Pesti Napló.“ De geaba — es-clamā ei, — țicēți voi, cā nu se va întēmples nimicū la Kremsier, pentru cā Tisza nu e acolo; încā nu s'a mai pomenitū pānā acuma ca din lupū sė se facā mielū. Ne-amū bucura, adaugā dēnșii, decā la întėlnirea Monarchului nostru cu Țarulū ar fi vorba numai de consolidarea pācei; atuncī amū putē urma și noi în liniște lucrarea nōstrā pentru întārirea maghiarismului. Dar cine ne garantēzā acēsta? Cine ne garantēzā cā agi-tarea ruso-panslavā va înceta? Influița Slavilorū în Austria a crescutū fōrte tare, nu este óre cu puțință, ca curentulū slavicū sė atace dualismulū și sė se amestece și în afacerile interioare ale Un-gariei? Pānā acum aveamū în alianța cu Ger-mania o basā sigurā a politicei nōstre esteriōne și esertamū o presiune asupra Rusiei, astāđi ali-anța celorū trei împėrații va eserța presiune asupra nōstrā. *Reacțiunea va cāștiga unū im-pulsū și mai mare prin întėlnirea dela Kremsier.*

În adevėrū reacțiunea este ađi parola țilei, nu trebuie decātū sė privimū la espulsarea în masā a Polonilorū din Prusia și a supușilorū germani din Rusia, ce pare cā tocmai în aste

țile și-a ajunsū culmea și ne vomū convinge despre acēsta.

Este fōrte logicā conclusiunea ce o facū de aici unele țiare din Viena cu privire la Polonia din Austria. Cum se pōte, țicū ele, ca unū statū, care-i aliatulū Germaniei și amiculū Ru-siei, carī împėrații persecutā polonismulū cu atāta înverșunare, sė ofere tocmai acestui polonismū o pozițiune așa de favorabilā autonomā în statū? S'a esprimatū dintr'o parte temerea, cā Rusia ar putē întreveni la Kremsier în favōrea Ru-tenilorū asupriți din Galiția. Acēstā temere a fostū deocamdatā delāturatā prin declararea fōiei oficiōse din Petersburg, cā Rusia nu se pōte gāndi la unū amestecū în afacerile Austriei.

Dar reacțiunea își continuā calea sa, care de multe ori e ciudatā și minunatā, și de aceea nșorū se pōte întēmples, ce se pređice, ca politica interioară a monarchiei nōstre sė viā în conflictū cu relațiunile ei esteriōre. Intr'unū asemenea casū lesne arū putē rēmānē Austro-Ungaria cu totulū isolatā și cestiunea polonā, care a unitū pe cele trei împėrații, arū putē deveni unū mērū de cėrtā între partea, care favorisēzā și între cei ce combatū polonismulū.

Înzadarū ne vomū bate însă capulū cu con-jecturī; faptū este, cā comitele Kálnoky și mi-nistrulū-președinte Taaffe nu s'au sfiitū a merge la Kremsier și-a primī înaltele decorațiuni, ce li se vorū fi destinatū. Decā tōte aceste nu vorū fi, decātū numai niște formalități de curtoasiā, sėu cā vorū avē și urmări mai seriōse, fiā în po-litica esteriōrā, fiā în cea interioară, vomū vedē mai tārđiu. Numai de n'ar suferi prea multā scā-dere marea causā a libertāții popórelorū.

POLONII ȘI INTREVEREA DELA KREMSIER.

Țiarele polone suntū rezervate în esprimarea pārerilorū lorū despre întrevederea din Kremsier. „Dziennik Poznanski“ vorbesce însă mai liberū, scriindū:

„În Kremsier, în acelașū Kremsier, în care dupā cucerirea Vienei prin Windișgrätz i se deschise așa nu-mitei adunări generale austriace în anulū 1848 unū asilū de pocāire, în acelașū Kremsier, în care actualulū împėratū alū Austriei, Franciscū Iosifū I, primī în tragiculū și posomoritulū momentū alū suprimārei revoluțiunei viene-se și erupțiunii rēșboiului maghiarū moștenirea dela unchiulū sėu împėratulū Ferdinand — în acelașū Krem-sier se vorū intālni acum Monarchulū austriacū și Țar-ulū rusescū. Dēr Austria sfintei alianțe, a lui Francisc I. și a lui Metternich, Austria ca unitate a acelei treimī, care în vremea sa a împărțitū Polonia și-a fāuritū trac-fatele dela Teplitz și Munchengrätz, nu mai esistā. Pe ruinele ei s'a ridicatū o nouā Austria de forme federative-autonome. Ce are acum acēstā Austria cu statele ab-solute ce o înconjōrā și cārora le stā la inimā, sė nu fiā Austria așa cum este și trebuie sė fiā? Între Austria și aceste state absolute pōte exista celū multū legātura tra-dițiunilorū istorice și reciprocei curteniri, precum și ro-dulū primejdiilorū ce amenință din astā parte Austria. Dorimū sė nu se arāte alte constelațiuni în Kremsier, a-fārā de acēstā legăturā a celei mai extreme necesități. Durere, noi avemū drēptā pricinā, sė dorimū acēsta, de órece înrēlnirea celorū trei împėrați la Skiernewice a fostū insoțitā de triste urmări pentru noi Polonii. În Skiernewice nu s'au hotărītū mēsuriile îndreptate în contra nōstrā ci 'și-au primitū formalā lorū sancționare. De atuncī datēzā unū șirū întregū de mēsuri împotriva nōstrā îndreptate, începute cu ucazulū dela 27 Decemvre, im-potriva posesiunei polone, ér continuarea lorū va fi es-pulsările în masā din Prusia. Înțelepțiți prin tristele es-

perințe, avemū tōtā cauza sė ne tememū, cā se vorū putē viri în ori ce formā ideii și se vorū putē espri-ma pretențiunī, cā cerculū libertāților politice și naționale, de care se bucurā elementulū nostru în Austria, va fi restrinsū. Noi nu putemū judeca, se înțelege, ce rēs-punsū ar da guvernulū austriacū. Nici nu putemū țice, întru cātū suntū și de suntū posibile astfel de interpe-lări și de arū putē fi încoronate de succesū astfel de dorințe în defavorulū nostru, fiā esprimate în Varzin fiā în Kremsier, Dea Dumneđeu, sė nu aibā vre-unū re-sultatū îndreptatū în contra nōstrā.

Temerea Polonilorū — observā „N. fr. Presse“ — de intālirea dela Kremsier nu se pōte esplica, decātū numai admițēndū cā ei nu au o bunā cunoscință despre relațiunile internaționale. Pōte sė fiā și acēsta, țicemū noi, dēr isgonirea Polonilorū ruși din Prusia, dela Skier-niewice încōce, îi facū sė se témā de întėlnirea din Kremsier.

Alegerile pentru congresulū bisericei sėrbeșci.

Mișcarea electoralā între Sėrbi e în plinā curgere. Tōte partidele își dau silința sė 'și scōtā candidații lorū ca depntați la congresulū bisericescū. Deunăđile Iustin Konjovicī, candidatulū partidei naționale sėrbeșci în Zom-bor, 'și-a desfășuratū într'o adunare electoralā progra-mulū sėu, care întregēșce în modū esențialū programulū partidei naționale din Zombor. Dāmū în resumatū dis-cursulū sėu.

Konjovicī cuprinde programulū sėu în cuvintele: *complectā autonomiā și sanarea gravaminelorū.* Între tōte confesiunile Ungariei numai Sėrbiū suntū scurtați în esercitarea deplinā a drpturilorū lorū autonome. Ingerința fārā mēsura în afacerile bisericesci sėrbeșci din partea puterii statului și prē puternicia necuvenitā a hierarchiei sėrbeșci au împedecatū pānā acuma activitatea liberā și desvoltarea pe tērēmulū bisericeii și scōlei. De aceea āntēia problemā a congresului este a îngriji de restaurarea și asigurarea integritāții autonomiei bisericesci, apėrān-du-se cu strictețā dreptulū constituționalū, dispoziționalū și esecutivū, fārā care autonomia nu se pōte cugeta. Cea mai bunā chizășiā pentru apėrarea acestorū drepturi este legea. O asemenea lege de garanțiā esistā în Ungaria, ér în Croația nu. *Deplina garantare legalā a auto-nomiei bisericeii sėrbeșci se pōte obține numai prin inarti-culararea aceleia din partea dietei croate.* Pentru scutulū libertāții bisericeii sėrbeșci și pentru apėrarea drepturilorū ei autonome arū trebui sė între Sėrbiū în mai aprōpe legăturā cu biserica romānā egalū îndreptățitā din Un-garia. Statutulū de congresū alū Romānilorū conține o asemenea hotărrire; congresele sėrbeșci însă n'au datū pānā acum atențiune acestei solidaritāți de interese. Cea mai importantā garanțiā, āntēia condițiune a pācii bisericesci este apėrarea dreptului cardinalū alū Sėrbilorū, a alegerii libere a patriarhului. Biserica sėrbeșcā este o bisericā naționalā; ca atare trebuie necondiționatū sė aibā o hierarchiā naționalā.

Alegerea este fundamentulū autonomiei, o instituți-une străvechiā, sfāntā a bisericeii ortodoxe-orientale, care în viața bisericescā a Sėrbilorū s'a esecutatū strictū pānā la episcopī. Cātā vreme episcopii iau o pozițiune inde-pendentā și separatā de poporū, cātā vreme ei stau ca *corpus separatum* cu tendințe separatiste, și nu se con-topescū într'unū corpū cu poporulū, totdeuna vorū fi ei o negațiune a autonomiei și unū isvorū neinvinsū alū discordiei și nepācii bisericesci. *Fārā hierarchiā națio-nalā nu se pōte cugeta o completā autonomiā bisericescā naționalā.* Autonomia bisericescā sėrbeșcā, cum stā ea ađi, este cālcātā și desbrācatā aprōpe cu totulū de drep-tulū de-a hotārī inasași. Este de doritū în interesulū au-toritāții bisericesci și ordinei publice o sanare. *De aceea viitorulū congresū bisericescū sė formuleze gravaminele sale și sė le aștėrnā corōnei.* Ér dacā puterea statului crede, cā trebuie sė împedee orice esplicări, seriōse, li-nișțite și leale cu privire la gravamine, atuncī fiecare va recunōșce, cā guvernului nu'i este atātū sė resolve defi-nitivū cestiunea bisericescā sėrbeșcā, cātū mai multū sė menținā actuala stare escepționalā și în viitorū, chiar în detrimentulū libertāții religioare și egalei îndreptățiri a

diferitelor confesiuni, care în Ungaria totdeauna au fost respectate.

Ar fi de dorit, ca toți Sârbii să fie pătrunși de ideile energice și sfatul înțelept ce-lu conține discursul de mai sus al valorosului candidat de deputat la congresul sârbesc. Atunci ar fi mai bine pentru noi toți.

SCRILE DILEI.

La biserica Sf. Treimi din cetate în Brașov s'a oficiat Sâmbătă în 10 (22) August un parastas întru pomenirea împăratului Iosif II.

—0—

Mare spaimă pe bietul »Ellenzék« dela Clușiu. Sub titlul »Reuniunea de cultură, Clușiu,« »Kultur-egy-let-« ulu a primit din Alba-Iulia o invitare, în limba românească, la o petrecere dată în favorul școlii gr. cat. din Alba-Iulia. Fără îndoială, trebuiesc osândiți »trădătorii!«

—0—

Reuniunea agronomică a comitatului Făgărașu aranjază pe ziua de 20 Septembrie st. n. a. c. o expozițiune de vite, la care se vor espune și unele pentru agronomie. Expozițiunea va fi în Viștea inferioară.

—0—

În Cohalm se va deschide la 1 Septembrie st. n. o școlă de stat cu limba de propunere maghiară. Va avea clasa primă cu două despărțiri: una pentru băieți și alta pentru fete. În Cohalm sunt numai Români și Sași, afară de funcționari cari sunt Unguri. Școlul școlii de stat e prin urmare ușor de priceput.

—0—

Intrunirile reuniunilor Șașilor la Mediaș sunt cercetate de un mare număr din conaționalii noștri, ce le asigură un frumos succes. 20 August s'era preotul Oberth a salutată pe preoți în hala festivă, 21 August Episcopul Dr. G. D. Teutsch deschise înainte de ameli adunarea generală a 38-a a reuniunii pentru cunoșterea țerei Ardélului, arătând că societatea desvôltă o activitate totu mai intensivă, că schimbul cu societăți științifice se mărește. În numele comitetului, Dr. Fr. Müller anunță, că în sinul lui se va compune o secțiune archeologică, care se caute, să studieze și să păstreze edificiile monumentale din evul mediu, cari prea au fost trecute cu vederea. Spre sfârșitul cetii Dr. Meltzel unele părți dintr'un opus staticu alu său despre raporturile populațiunii săsesci ardelen. Banchetul ținut după amiazi fu bine cercetat; se ținură mai multe toast. La 5 ore d. a. își țină adunarea generală în biserica evanghelică reuniunea femeilor, ce are 53 de subreuniuni, locale, cari între altele se ocupă și cu îngrijirea s'racilor, înființându de es. în Mediaș o grădina de copii, în Sibiu o școlă de lucru etc. A fost cea dintâi adunare generală a reuniunii femeilor. S'era a fost balu, asemenea bine cercetat. — 22 August secțiunile reuniunii pentru cunoșterea țerei ținură ședințe: în cea pentru științele naturale vorbi Hoch despre bôlele viței din Ardél; în cea istorică se făcură deosebite comunicări archeologice, despre opuri istorice și se cetii o parte din lucrarea lui Schuller, »luptele pentru Ardél după bătaia dela Mohács.« În adunarea generală de incheiere, a reuniunii pentru cunoșterea țerei Ardélului cetii Hintz lucrarea sa »despre starea averii comunale în Ardél.« S'era a fost concertul celor două reuniuni de cântări sibiene.

—0—

Tinerimea studiosă din Zărnești va da Joi în 15 (27) August a. c. în edificiul școlar de acolo o reprezentatiune teatrală împreună cu danțu. Intrarea: Locul I 1 fl. de persoană, 2 fl. de familie. Locul II 80 cr. Locul III 60 cr. Inceputul la 8 ore s'era.

Se vor reprezenta următoarele piese:

I. Rusaliile.

comediă într'un act de V. Alexandri.

Personele: Tôderu vornicu satului: V. Jaja, Susana soția lui Tôderu: D-șora O. Gogonea, Galuscus: I. Șenchea, Catrina: D-șora M. Garoiu, Moșu Veveriță: V. Taflanu, George: I. Coleșu, Subprefectu: E. Mețianu, Unu Gendarmu: I. Guguianu.

II. Creditorii.

Personele: Alecu, actoru: I. Șenchea, Aglaia: D-șora Ot. Gogonea, Tache Jevrescu: V. Jaja, Unu croitoru: V. Taflanu, Unu ciobotar: E. Mețianu, Unu tutungiu: I. Coleșu, Unu cofectaru: I. Guguianu, Unu Zaratu: X.

—0—

La cursul suplinitoru de limba maghiară din Clușiu au luat parte în anul acesta 78 dascăli nemaghiari: 62 români și 16 germani. La esamene s'au prezentat 37 români și 13 germani, ér fără să fi urmatu la cursu, 9 români și 3 germani. Cea mai mare parte au trecut esamenul cu bun succes.

—0—

»Nemzet« comunică, că în zilele aceste din partea institutelor de învățământ românesc din Blașiu au cercetat expozițiunea și au studiat secțiunea pentru in-

strucțiune 3 profesori gimnaziali, 1 profesor dela preparandiă și unu învețatoru dela școlele elementare. Toți au fost din partea și pe spesele institutelor trimiși.

—0—

Despre alegerile comunale din Verșețu, »Budapester Tagblatt« scrie următoarele: »Actul de forță, care a făcutu la timpul său atâta șgomot, prin care se intenționa cu ocaziunea ultimelor alegeri dietale să se falsifica rezultatul acestor alegeri, era să se repețescă și cu privilegiul alegerilor reprezentanței comunale din Verșețu. Dar de astădată i-a adus fructe rele guvernului. Tota manipularea scârbosă a cercurilor guvernamentale a trebuit să capituleze în fața tăriei de caracter a cetățenilor din Verșețu. N'au folositu nici amenințările, nici promisiunile. Cetățenii opoziționali, consci de dreptul lor de alegere, i au scos și de astădată pe toți candidații opozițiunii. Verșețul le-a revocat dar puternicilor în memoria, pentru a doua oră, că rezultatul ultimei alegeri dietale a fostu o faptă politică rușinosă, care nu trebuia verificată de o comisiune justiciară, decât această comisiune poreclită »comisiune justiciară« nu s'ar degrada la rolul de unu comitetu de corteș ai guvernului. Suntem curioși a șci, dacă onoratul domn comite-suprem Nicolici se va pune în contra majorității poporului din Verșețu pre lângă totă declaratiunea sa dată în »Nemzet«? Ori cum va fi, nu-i va succede nici d-lui comite-suprem, nici altcuiva prin măsuri ilegale a'lu face necredincios principiilor sale pe cetățenul din Verșețu, consci de dreptul său. Verșețul e și va rămâne opozițional. Acesta au dovedit o alegerile de azi, acesta o vor dovedi și alegerile dietale de preste doi ani, cu ocaziunea cărora cetățenii opoziționali vor aduce și armele trebuincioase în contra eventualelor fapte mișeșci.«

—0—

Marș stricăciuni au făcutu urșii în turmele de oi și cireșile de vite de pe pășunile din ținutul Rodnei vechi.

—0—

Joi în 15 August fiindu ziua de Sf. Maria Mare și hramul mănăstirii Sinaia, un tren de plăcere va circula între Bucuresci și Predealu.

—0—

»Românul aflu, că ar fi sosit în Bucuresci unu căpitanu de vânători din armata austro-ungară, însărcinat fiindu de a face nise lucrări pentru a determina longitudinea între Bucuresci și Brașov.

—0—

Unu comitetu de domne din Iași s'a constituit sub președința d-nei Elena Donici, în scopul de a ajuta la susținerea »Revistei Literare,« ce apare în capitala României sub direcțiunea d-lui St. Velescu.

—0—

Diarele din Iași ne aduc scirea, că George Tăutu a încetat din viața. George Tăutu a lăsat în urmă mai multe opere. Pentru teatru, a scris mai multe piese, între cari sunt: »Berchea,« dramă istorică în patru acte, în versuri; »Unu ajutoru la timp,« dramă într'un act, în versuri; »Lumea nouă și Lumea veche,« comediă într'un act, în versuri, precum și mai multe canțonete. A scris apoi »Brândușele,« o colecțiune din poeziile lui, și »Cerdacul lui Ferențu,« poemă istorică. George Tăutu trăia la bătrânețe cu multă greutate, în o adevărată miserie. A lăsat în urmă o soție și vre-o trei copii, nemângâiați de această pierdere atât de simțită.

—0—

»Românul« primesce din partea d-lui Lugoșanu, artistu dramaticu, care a studiat, după cum se șcie, anul acesta în Paris, o scrisore datată din Turnu-Severin, în care spune că interdicțiunea d'a juca în Transilvania și'n Banat i-a fost ridicată de ministerul din Pesta, dér că d-sa n'a mai putut profita de permisiunea acordată, deoarece timpul îl grăbia să se întorcă în Bucuresci, unde, după câtu reese din scrisorea d-sale, pare a fi angajat printre artiștii teatrului naționali

—0—

Cum facu Ovreei armata în România o spune »Veteranul«: »Amu arătat matrapazlăculu urmatu de trei ovreei anume Stein, Wertheimer și N. Lazarovic, primii din reg. 3 călărași și alu 3-lea din reg. No. 2 călărași, cari se sustrăgu prin mijloce meschine dela serviciu Ni se spusese că s'au luat măsuri contra acestor trei, unul aflăm că s'a mutat în liniă, iar pentru Lazarovic, care urma a intra de schimb săptămâna acesta, ni se asigură de militari că în locu de a fi de schimb la Pitești unde este însumat, se plimbă civilu prin grădinitele din Bucuresci. Ni se afirmă chiar, că a obținut unu certificat dela unu doctoru militar ovreiu care 'lu face bolnav. Cerem cu insistență d-lui ministru de răboiu generalu Fălcoianu, să ia în de aprôpe cercetare această afacere, care ni se pare prea necurată și în care ovreei și ridu și de legi și de disciplină.«

—0—

Diarele din România comunică, că d. Epaminonda

Francudi, profesor la facultatea de litere și filosofie din Bucuresci, s'a făcutu deplin sănătos.

—0—

Cetim în »Voința națională«: »Institutul Eliade se transformă în liceu. D. St. Velescu, directorul-proprietar alu institutului, s'a adresat marelui poet, d. Alexandri, acum în Paris, ca să obțină dela dinsul autorizațiunea de a pune pe frontispiciul institutului numele de »Liceul Alexandri.« Autorul »Fântenei Blanduziei« a răspuns d-lui Velescu în termenii urmatori Paris, 1 August 1885. Domnule Velescu! Primescu cu cea mai viuă mulțumire propunerea ce mi-ați făcutu de a da institutului d-vostre numele de »Liceul Alexandri« și consideru acesta ca unu onor, de care mă simt mândru. Fiă ca numele meu să aibă neprețuitul dar de a întreține în inimile junilor elevi ai liceului aspirațiunile binefăcătoare către totu ce este frumos și poetic. Vă rog dar, să primiți, împreună cu mulțumirile mele, asigurarea considerării mele celei mai distinse. — V. Alexandri. Așadar de astăzi institutul Eliade va purta numele »Liceul Alexandri.« Acesta schimbare d. Velescu a făcutu o pentru motivul că d-lui I. Eliade, fondându însuși unu institut cu numele de Eliade, pentru a se evita pe viitoru ori-ce confuziune și mai cu sémă spre a lăsa fiului deplina folosință de numele părintelui său. Cu schimbarea numelui, institutul transformându-se în liceu și introducându-se mai multe ameliorațiuni, suntem siguri că va prospera și mai mult.«

Bustul lui G. A. Rosetti în Paris.

I se scrie din Parisu »Românului«:

Inițiativa luată de mai mulți amici ai lui C. A. Rosetti, spre a onora memoria sa și d'a pune bustul său la »Hotelu de Ville,« a fostu încununată de succes și proiectul a isbitu cu desăvîșire.

»Concursul membrilor influenți ai consiliului comunalu, de diferite nuanțe republicane, este asigurat, și amu dobândit cea mai amabilă și desăvîșită adesiune a tuturor celor cari au cunoscutu pe C. A. Rosetti, precum și alu multora din noua generațiune politică și juridică. Toți au ținut a se asocia la glorificarea unui bărbat, care mai multu ca ori-cine, a contribuit la ridicarea patriei sale, la sădirea libertății în Europa orientală, și care a rămas până la sfârșit nestrămutatulu amic alu Franciei.

»Ospelulu comunalu din Paris, unde se va pune bustul lui Rosetti, este încongiurat pe din afară de marii Parisiani, cărora pietatea maternă a orașului lor le-a consacratu o statue. Am voit ca, în interiorul său, o galeria dublă să fie rezervată marilor provinciali, cari au ilustrat patria franceză, și marilor străini cari au iubit Francia, au luptat pentru ea, cu cuvântul, prin penă și cu spada.

»Pe o plăcă de marmoră, cu litere de aur, se va înscri frumosulu decretu, prin care marea Legislativă din 1792, puțin înainte d'a face locu convențiunii și aprôpe în ajunulu victoriei dela Valmy, decerna, în numele fraternității poporelor, titlulu de cetățen franceșu celor 18 străini mai iluștri și mai prieteni ai Franciei și ai libertății, precum fură Wilberforce, Toma Payne, Washington, Jefferson, Kosciuszko, Schiler etc.

»Cei d'ânteu din noua generațiune printre marii cetățeni streini, cari în acestu secolu au bine meritatu de Francia și de Paris voru fi Garibaldi, alu cărui bustu se face în bronzu; Adam Mickiewicz, alu cărui bustu îl reproducem după celu lucratu de David d'Angers; și C. A. Resetti, alu cărui bustu în marmoră se lucră.

»Inaugurarea se va face în 24 Februarie 1886, la »Hôtel de Ville.«

»Consiliulu municipalu va invita pe toți primarii principalelor orașe din Italia și mai multe delegațiuni voru asista.«

DIN BUCOVINA.

Suceava, 8 Iuliu n. 1885.

Guvernulu României, care până acum pe totu anul subvenționa biserica, rectius pe Priorulu vechei »Mitropolii a Moldovei, din Suceava,« în care biserică cu patronulu s. George se află și moștele s. Ionu celu nou, acea subvențiune cu prima Aprilie a. c. a suprimat-o, n'a hotărît însu, că definitivu, ori numai provisoriu.

La această sistare de subvențiune, »Candela,« foia biserică-literară din Cernăuți, face în numărulu său din prima Iuniu a. c. următoarele observări: »Nu pricepem,« dice »Candela,« »cum s'ar împăca suprimarea această cu obligațiunile de »Patronat,« ce le are Mitropolia din Iași față cu biserica s. George din Suceava. Acestu patronat Mitropolia din Iași l'a exercitat tot-

déuna, și când a făcut contractul de schimb cu Michail Sturza, în puterea căruia a dat Bosancea pentru Brateșul, s'a legat formal a subvenționa biserica s. George. Trecându Brateșul în administrațiunea statului e prea evident, că și subvențiunea dată de Metropolia din Iași cade în sarcina guvernului român. — Noi nu credem, că guvernul României, neținându îndatoririle sale, ar voi să despoe acum Metropolia din Iași de drepturile ei de patronat față cu biserica Metropoliei celei vechi din Suceava. Pe lângă aceea, ar fi să nu scape el din vedere, că în cazul de față, a se feri de spese și a lăsa în decădintă o biserică ca aceea, care este ținta peregrinagelor din toate părțile, mai ales însă din România, este mai mult decât a vătăma simțul religios al unei părți însemnate a poporului român.

La aceste observări ale »Candelei« ne-am promis noi, cari nu suntem din sfera opiniunii reprezentate de »Candela«, a face ale noastre reflexiuni și anume: Noi presupunem, mai întâi, că guvernul actual al României va fi avându el motivele sale, și acelea, nu numai rezonabile, ci chiar pofte și reclamate de acea a sa politică bine chibzuită, căci suprimă respectiva subvențiune, fără ca între acele motive să figureze »ferirea de spese« întru a »vătăma simțul religios al unei părți însemnate a poporului său.

Aceste premii dându venim la vorba despre Metropolia veche a Moldovei, din Suceava, despre care, cum vedem »Candela«, ca foiă a Consistorului metropolitan din Cernăuți, ia actul destul de precisat în cazul de față, și întrebăm: de ce drepturi patronale a despoiat guvernul României pre Metropolia din Iași, nu demult și a Bucovinei, față de biserica primordiale sale reședințe din Suceava? — Lasă că »patronagiul bisericesc« în Bucovina n'are acum alte drepturi, decât de a »presenta« parochii și aceștia, pre cari Consistoriul îi propune, la parochii private, unul dintre trei, ér la cele funduare, primul dintre cei trei și în ambele cazuri, cei trei și cestu unul, dintre toți concurenții pentru respectiva parochia. Lasă apoi, că în Bucovina este deja chiar și până la scârbă știut, precum-că acele propuneri de parochii se fac mai în comun, nu după destoiniciei clericale și cu regardarea postularelor bisericesci în cutare și cutare comună, ci ori numai după gradul »spitei neamului« cătră cei din Consistoriu, ori după plusul meritelor — în numărare: toate celelalte drepturi patronale sunt numai îndatoriri materiale și grele. Drept, ce e și mai rău și mai trist: patronatele, după ce au prezentat pre cutare nepot ori ginere de neam său de bani, au de aci înainte distinsul drept, a privi — patronatele de confesiunea ortodoxă cu mâhnire, ér cele de confesiunea străină cu bucurie cum deveniții parochii tratează misiunea lor cea sântă și delicată numai ca o geșeftărie cu totul anti-evangelică și cum exploatează ei pre bietul popor țeran său muntean numai întru interesul lor material și vanitos. Așa e aici, la biserica din Cestiune. Lasă, așadar, că dacă de aceste și de atari drepturi patronale guvernul României ne mai putându suferi, a »despoiat« Metropolia din Iași față de vechea sa reședință, căci aici în țară străină, n'a putut »exercitări« ataror drepturi să dea altă direcțiune, mai potrivită cu demnitătea ei, a Metropoliei din Iași ortodoxe-române, cine ecuitabil va imputa guvernului României acea »despoiere?»

Și acum să trecem »în cazul de față« al »Candelei« și la alte momente.

Eparchia Bucovinei se scie că ea fii, în puterea legilor canonice, parte organică și întregitoare a Metropoliei Sucevei, mutată de Alexandru cel bun numai cu reședința-i la Iași. Imprejurarea că, devenind Bucovina politicesc sub sceptrul Austriei, este încă știut, că *persóna* Metropolitanului Sucevei, residente la Iași, a resignat la jurisdicțiunea asupra Episcopatului Bucovinei, care avea titula oficiosă de »Episcopia Rădăuțului.« Canonicesece privit, fii această resignare în merite numai un provisor carele, fără vătămarea intereselor politice ale Austriei, putea să flă reabilitat în deplina-i canonicitate primordială, deorece în alte locuri se administrează și astăzi diecese și de Metropolii de preste granițe politice. Ce a făcut însă »Episcopul Rădăuțului« față de încă totu de stricto jure canonica sa Metropolia a Sucevei cu reședința-i la Iași? S'a straformat unilateralmente și fără oreși care regardare a Metropoliei sale canonice în Archiepiscop și a Metropolitanului al Bucovinei și Dalmației și precum scie ori și cine, că acesta a făcut o Episcopie Eugeniu Hacman, numai din trufia vană și personală, apoi din ură incarnată în contra naționalității poporului istoric și autocton al Bucovinei și în fine, din orgoliu, totu individual, asupra nemuritorului Metropolitan Șaguna; așa, și încă cu durtea cea mai profundă, vede astăzi totu ortodoxul Român, că acea alterare a caracterului și canonic și național al Eparchiei Bucovinei, este și se desvoltă totu din ce în ce mai periculos în ambele acele direcțiuni. Întrebăm deci: rezultă ore din acea neregardare totală

a canonicei Metropolii din Iași din partea »Episcopului Rădăuțului« întru crearea numai cu ajutorul brațului lumesc și politic al acelei Episcopii și Eparchiei ortodoxe naționale-române, în Metropolia și Archieparchia usurpatore de caracterul ei național. omogen cu cel al Archieparchiei Sucevei, rezultă, dic, din această purtare și faptă a Episcopului Rădăuțului, încă rămânerea îndatoririlor patronale a Metropoliei din Iași cătră biserica primordiale sale reședinți din Suceava? În a cui »majorem honorem« s'ar putea această pretinde, fără ca nu »o însemnată« dară forțe, forțe mare »parte a poporului român să fii vătămată în simțul său« și »religios și național? — Cel puțin, nouă ni se pare, că acest »fait accompli«, succes unelirilor Episcopului Hacman sub favorul împrejurărilor de atunci, el, ca să șicem cu »Candela«, acela »fait accompli« unilateral despoiat pre Metropolia din Iași de — drepturile subvenționării bisericei veche sale reședinți, perdute »acum« în nimbul dubios al . . .] Pofte să fii apoi, că guvernul României, în a căru sarcină au trecut acele drepturi, cugetându la ore-care deosebire canonică între biserica României, devenită canonicesece și deplină autocefală, și între Metropolia Bucovinei și Dalmației..... va fi ținut acum de îndatorire a privi basa proprie și adevărată a »Patronatului« respectivei biserice de aci, din Suceava, de suspendată; prin urmare, suspinse și el — subvențiunea.

Admitu se deci aceste de noi până aici șicse, deși nu afirmăm morțișu; totuși însă credem, că cel puțin, ar putea să se facă: ce-ar mai rămânea din observările »Candelei«? Ar rămânea învinovățirea guvernului României, că ferindu-se el de spese, ar lăsa în decădintă o biserică, care este ținta peregrinagelor din toate părțile, mai ales însă din România, ce apoi ar fi mai mult, decât a vătăma simțul religios al unei părți însemnate a poporului român. (Va urma.

Ministrul Tisza în Ostanda.

„Budap. Tagblatt“ publică următoarea scrisore hazii, ce se dice că a adresat-o bărbatului său o damă aristocratică ce se află în Ostanda:

Ostanda, în August.

„...De două zile se află aci și ministrul președinte Tisza. Abia îți poți inchipui, ce senzațiune a produs el. Când pentru întâia dată apărui la țermu într-o manta albă de baie, miclele Franceze se inspăimântară, căci fie-care credea că vede un spirit, — spiritul vre-unui amant, care mai bine a renunțat la spiritul său decât la iubire. Dar în curându se deprinse lumea cu această lungă privire și ministrul deveni acum obiectul celor mai blestamate glume. Mica marchisă Lili dicea, că din spate l'ar putea schimba cineva cu Sarah Bernhasdt, și contesa Marguerite susținea, că el e omul-schelet, ce l'a vădută în Anvers și care precum se vede a fugit din esposițiune. Eri am asigurat pe damele, că e ministrul-președinte unguresc. Dar nu voiau să-mi creșă. Un Ungur trebuie să pofte un calpac, dicu ele, seu cel puțin pinten la — pantofi de baie. Silințele mele d'a convinge pe Francezele au fost zadarnice. Un ministru unguresc, care nu e țigan și nu pofte pinten, nu le intră în capetele lor mici, nici nu credeau, că acesta pofte fi un Ungur. Numai când îl vădura mâncându la »table d'hôte«, admiseră, că el pofte să fii de origine din »Pays des Tziganes« (Țera țiganilor,) dar că să fii ministru, cu toate afirmările mele nu voiau să creșă. De altmintelea n'am nici un temeu să reproduc toate reuțăciusele observări la care a dat el prileju, căci pentru mine și pentru compatrioții el e amabilitatea însăși. Eri mi dete chiar o rosă și tu scii, că aci o rosă costă 1 franc, așa dară cam 40 cr. Această risipă. Ați în preumblarea mea de după amădi érași am trecut pe dinaintea lui. El ședea pe o bancă și cetea diare. Când mă țări, își părăsi locul, întrebă de toți cunoscuții de acasă și la urmă imi oferă câteva diare.

„Eu citesc însă numai foi opoziționale, șicse el, celelalte mă laudă moreu — asta o și șicui fără să le citesc.»

„Și eu citesc numai diare opoziționale«, îi răspunsei eu.

»Acestu răspuns nu'i pré plăcu. Clipi din och și făcu o față ca atunci după discursul contelui Apponyi în cestiunea reformei camerei magnaților. Cu toate astea imi întinse un diar și mă depărta.

»Mare senzațiune face aci deputatul Alexandru Hegedus. Are o înfățisare minunată chiar și costumul de baie. »Un veritable Tzigane«, strigau Francezele, și micii copii fugu după el rugându-l, să eșcute cel puțin un cântec unguresc pe vioră. El deveni forțe brusc. Ah, acești Francezi sunt în naivitatea lor adeseori forțe perfidi.

»Mi se istoriseșce, că regele Belgilor a vorbit cu Ungurii pe promenadă mai multu timp. Acum în fine

cred Francezele, că Coloman Tisza e ministrul nostru președinte. Eri voiau să lăse a trece, în cel mai bun casu, de un consilier ministerial.

SERBĂRILE ÎN GHERLA.

în zilele de 16 (28)—18 (30) August a. c. cu ocaziunea adnării generale a Asociațiunii Transilvane pentru literatura și cultura poporului român.

Vineri în 16/28 August primirea Comitetului central al Asociațiunii transilvane și a oșpetilor ce voru sosi cu trenul. — Sera: cină comună — de cunoscință în cofetăria orașenescă.

Sâmbătă în 17 (29) August la amădi: prânzu comunu, — banchetu. — Sera: Concertu. Tote în sala otelului orașenescu.

Duminică în 18 (30) Aug. Sera: balu totu acolo.

Programe detaliate se voru distribui în locu la Tipografia »Aurora« — unde e a se adresă și pentru alte informațiuni relative la cuartire ș. a.

Gherla 20 Aug. n. 1885.

Comitetul arangiatoru.

SCRÎ TELEGRAFICE.

(Serv. part. al »Gaz. Trans.«)

BERLIN, 26 August. — Diarele anunță, că de astădată érași s'au espulsat o mulțime de Poloni din Prusia. De asemenea început espulsări număröse de supuși germani din Varșovia. 140 supuși germani au fost aduși la granița legați în lanțuri.

MADRID, 26 August. — Guvernul așteptă nota anunțată cu lămuriri din partea guvernului german, dar se pregătesce a-și apera drepturile sale.

RIGA, 26 August. — Primarii orașelor Riga și Reval au fost depuși din postu la ordinul țarului, pentru că s'au opus întrebunțării limbei ruseci în cele oficiale.

CAIRO, 26 August. — Ordinul ce s'a dat la 4 bataliune englese să se întorcă din Alexandria în Anglia, s'a revocat.

DIVERSE.

Evreii »persecuțați.« — Cetim în »Poșta« din Galați: »Joi 8 August, pe la orele 10 din nopte, procurorul tribunalului de Bacău, d. Maximu, împreună cu polițaiul orașului, d. Resmeriță, au prins pe un evreu lăncu Ilie, bănuitu a fi unul din acei ce fură copii. La densusu s'a găsit un copil de 5 ani, de sex masculin, care a fost furat acum un an și jumătate din Bacău. Acestu individ se crede a fi în legătură cu alți indiviți din țera, cari eșercitează această profesiune. Individul se află arestat în Bacău. Instrucțiunea urmază cu activitate, și se crede a se descoperi lucruri importante. În același timp s'a depeșat în diferite orașe precum în Fălticeni, Galați etc., pentru a se lua informații mai întinse.

**

Farmecul ajuns neputincios. — Domnul Adolf Gerven, un prestidigitator, al cărui renume se întinde dela Hernal până la Breitensee, fuse deunădi condamnat de tribunalul Ottakring la o amendă de doi fiorini pentru cănele său găsit fără botniță. — N'am bani asupra'mi, șicse scamatorul, și a casă n'am mai mult decât asupra'mi. — Atunci, replică judecătorul, trebuie să te condamnă la douăsprezece ore de arest. — Dér, domnule Gerven, îi șopti precupețulu Bauer, care se condamnase și el la o asemenea amendă pentru un casu analog, pentru domniata ce'ti pasă, nu pofte să fii anevoiă a scote de undeva acei doi fiorini; n'ai decât să învêrtesci bagheta și să dic: una, doné... écăi! — Ei, scumpul meu amic și protector, răspunse scamatorul, ai dreptate, dér veți că înaintea judecătorului farmecul meu ajunge neputincios.

**

Dnpă 20 de ani. — Soția unui friseru din strada Chemin-Vest, la Paris, se află acum câteva zile în prăvălie, când d'odată intră un om, stete dinaintea ei și i dice: »Mă mai cunosci?« Biata femeie îl recunosc forțe bine, căci scose un țipet și leșină. Pe când toți se grăbeau a veni să i dea ajutoru, necunoscutul povesti că era soțulu d-nei D.... și că venea din Canada, unde emigrase în 1865. De atunci ne mai trămițându nici o scire, soția lui îl creșuse mortu și se cășătorise cu d. D.... Acesta, forțe uimitu, șicse predecesorelui său să binevoiască a veni séra pentru a se eșplica. Canadianul consimți la acesta, dér când se presentă la orele 8, găsi prăvălia închisă. D-na D.... și soțulu ei d'al doilea fugiseră. S'a început o anchetă asupra acestui ciudat casu de bigamiă.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 25 Augustu st. n. 1885.

Table with financial data for Vienna stock exchange, including bond yields and exchange rates.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficiala dela 12 Augustu st. v. 1885.

Table with financial data for Bucharest stock exchange, including bond yields and exchange rates.

Cursulu pietei Braşovu

din 26 Augustu st. n. 1885.

Table with financial data for Braşov market, including exchange rates for various currencies.

Numere singuratică a 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potu cumpăra în tuncungeria lui I. Gross.

P. Z. 360—1885.

Publicaţiune de arendare.

Sămbătă, în 19 Septemvre 1885 st. n. la 10 ore a. m. se pertractează în sala capitlului (Kapitelszimmer) din curtea parochială evang. licitaţiunea prin oferte pentru arendarea liveidei dela Predealu aparţinătoare comunităţii parochiale evang. oraşenesci, ce se mărgineşte cu hotarul României, prin urmare în apropierea garei internaţionale din Predealu, şi care prin şoséua ţerei a. u. se desparte în două părţele. Ofertentului cu suma cea mai mare i se va adjudecă arendarea pe şése ani şi adică: dela 1 Ianuaru 1886 până la finea lui Decemvre 1891. Doritorii au a depune ofertele sigilate prevădute cu timbru de 50 cr., cu 50 fl. arvună şi cu declaraţiunea, că ofertentulu cunósce atâtú obiectulu precum şi condiţiunile de arendare, celú mai târziu până Vineri în 18 Septemvre a. c. la 6 ore p. m. la protocolulu Presbyteriului evang. în curtea parochială din oraşu. Ofertele ce se voru presenta mai târziu nu se voru luá în considerare. Despre condiţiunile de licitaţiă detailate se póte luá informaţiune până în ziua de licitaţiă în comtoirulu tipografiei d-lui Gött, strada Vămei Nr. 10.

Braşovú, 17 Augustu 1885.

Presbiterulu evang. C. A.

(1-5)

PAZA SĂNĂTĂŢII.

In părţile malarióse, unde bântue frigrurile, séu când este căldură mare, sé se bea apă câtú de puţină, şi sé se întrebuinteaze

Vinulu roşu de Transilvania,

in buteli originale cu garanţiă, că suntu veritabile şi cu preţurile de depositú.

J. B. TEUTSCH,

Exportu de vinu, Sigişóra,

(Transilvania).

Liste cu preţuri gratisú.

Anunţamú acelorú onoraţi cetitori, cari voru binevoí a se aboná la fóia nóstrá de aici încolo, că avemú încă în rezervă numeri dela începutulu anului 1885 prin urmare potú se aibá colecţiunea completă.

ADMINISTRAŢIUNEA „GAZ. TRANS.“

Mersulu trenurilor

pe linia Predealu-Budapesta şi pe linia Teiuşu-Aradu-Budapesta a călei ferate orientale de statú reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predealu-Budapesta, Teiuşu-Aradu-Budapesta, and Aradu-Timisoara. Includes columns for train types and departure times.

Nota: Orele de nópte suntu cele dintre liniile gróse.